

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Antiquitatibus Academicis Dissertationes

Conring, Hermann

Helmeftadii, 1674

Svpplementvm XXXV. Ad pag. LXVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12929

quàm ut possit haberi idoneus testis & iudex librorum S. Augustini. Taceo dubium esse, sitne libellus ille Hugonis nec ne. Multo minùs verò Humbertus tanquam testis aut censor admitti potest: utpote qui vixerit demum seculo tertio decimo Ordinis prædicatorum monachus.

SUPPLEMENTVM XXXV.

Ad pag LXVII.

IN Dissertatione non tam ipsa Anfegisi verba, quàm eorum mentem recitavimus. Attulimus tamen illa paulò ante in Supplemento. Epistolam Caroli Magni de Scholis Monasteriorum & Episcoporum, lectu sanè dignissimam, quam ille generalem esse voluit ad omnes Episcopos & Abbates, quia *Tomo secundo Conciliorum Gallia pag. 127* inseruit optimè de re literarià meritis Sirmondus, depromptam ex Codice Metensi, officii nostri ratio postulat etiam hinc exhibere. Est autem seorsim hæc missa ad Baugolphum Abbatem Fuldensem secundum: nisi quod per oscitantiam scriba sub finem adjecerit clausulam illam epistolarum, quæ ad Metropolitanum aliquem tunc sunt directæ. Id quod etiam Sirmondus observavit. *Karolus gratia Dei Rex Francorum & Langobardorum, ac Patricius Romanorum, Baugolfo Abbati, & omni congregationi, tibi etiam commissis fidelibus oratoribus nostris, in omnipotentis Dei nomine amabilem direximus salutem. NOTVM igitur sit Deo placite devotioni vestrae, quia nos unà cum fidelibus nostris consideravimus utile esse, ut Episcopia & Monasteria, nobis Christo propitio ad gubernandum commissa, præter Regularis vitæ ordinem, atque sanctæ Religionis conversationem, etiam in litterarum meditationibus, eis qui donante Domino discere possunt, secundum uniuscujusq; capacitatem, docendi studium debeant impendere: qualiter sicut Regularis norma honestatem morum ita quoque do-*

Pp 3

cendi

cendi & discendi instantia ordinet & ornet seriem verborum; ut
 qui Deo placere appetunt rectè vivendo, ei etiam placere non
 negligant rectè loquendo. Scriptum est enim: Aut ex verbis tuis
 justificaberis, aut ex verbis tuis condemnaberis. Quamvis enim
 melius sit bene facere quam nosse, prius tamen est nosse quam fa-
 cere. Debet ergo quisq; discere quod optat implere, ut tanto ube-
 rius quid agere debeat intelligat anima, quanto in omnipotentis
 Dei laudibus sine mendaciorum offendiculis cucurrerit lingua.
 Nam cum omnibus hominibus vitanda sint mendacia, quanto
 magis illi secundum possibilitatem declinare debent, qui ad hoc
 solummodo probantur electi, ut servire specialiter debeant veri-
 tati? Nam cum nobis in his annis à nonnullis Monasteriis sæpius
 scripta dirigerentur, in quibus, quod pro nobis fratres ibidem
 commorantes in sacris & piis orationibus decertarent, significa-
 retur, cognovimus in plerisque præfatis conscriptionibus eorun-
 dem sensus rectos at sermones iacultos, quia quod pia devotio in-
 terius fideliter dictabat, hoc exterius, propter negligentiam discen-
 di, lingua erudita exprimere sine reprehensione non valebat.
 Vnde factum est, ut timere inciperemus, ne forte sicut minor erat
 in scribendo prudentia, ita quoque & multo minor esset, quam
 rectè esse debuisset, in sanctarum scripturarum ad intelligendum
 sapientia. Et bene novimus omnes, quia quamvis periculosi
 sint errores verborum multo periculosiores sunt errores sensuum.
 Quamobrem hortamur vos, litterarum studia non solum non negli-
 gere, verùm etiam humilimà & Deo placita intentione ad hoc
 certatim discere, ut facilius & rectius divinaram scripturarum
 mysteria valeatis penetrare. Cum autem in sacris paginis
 schemata, tropi, & cetera his similia inserta inventiantur,
 vulli dubium est, quod ea unusquisq; legens tanto citius spiritali-
 ter intelligit, quanto prius in litterarum magisterio plentius in-
 structus fuerit. Tales verò ad hoc opus viri eligantur, qui &
 volunt.

voluntatem & possibilitatem discendi, & desiderium habeant alios instruendi. Et hoc tantum ea intentione agatur, qua devotione à nobis precipitur. Optamus enim vos, sicut decet Ecclesie milites & interius devotos & Scholasticos bene loquendo: ut quicumq; vos, propter nomen Domini, & sanctae conversationis nobilitatem, ad videndum experierit, sicut de aspectu vestro adificatur visus, ita quoque de sapientia vestra, quam in legendo seu cantando perceperit, instructus omnipotenti Domino gratias agendo gaudens redeat. *** Hujus itaque Epistolae exemplaria ad omnes suffragantes, rursusque Coepiscopos, & per universa Monasteria dirigi non negligas, si gratiam nostram habere vis: & nullus monachus foris Monasterio judiciaria teneat, nec per Mallos & publica placita pergat. Legens valeat.

Haecenus Caroli Magni Epistola: quam esse scriptam seculo adhuc octavo currente, liquidò indicat Patricii titulus. Cum cura autem Epistolam illam legenti cuivis itidem obscurum esse non potest, omne hoc Caroli mandatum respicere institutionem eorum duntaxat, qui Monasteriis aut Episcopis tunc fuerunt addicti: nec ulterius quidquam esse exactum, quam ut illi cum Grammaticam Latinam ut & rudimenta Rhetorica docerentur, gravioris autem cujusque doctrinae nihil vel ab iis postulatum tunc fuisse.

Et verò etiam hoc omne haecenus fuerat aliquot antehac seculis etiam in Francorum regno neglectum. Ideoque & Clerus tantum non omnis & Monachi passim tunc erant perquam rudes atque illiterati. Cujus exemplum esse poterit ille in Bajoaria sacerdos, qui Latinae linguae ignarus hac formulâ usus tunc erat in Baptismo: *Baptizor te in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti*, ceu legere est in epistola Zachariae Papae ad Bonifacium, quae in Bonifaciano

faciano epistolarum volumine, non multum Latiniore, est 134. Non enim, quod jam ante docuimus, haecenus vel Galliae sive monasteria sive Episcopia habuerant ullas literarum scholas. Etenim Tomo, quidem primo Antiquorum Galliae Conciliorum Sirmondus pag. 205 inseruit Remigii Remorum Episcopi Epistolam, scriptam circa annum Christi 524 ad Fulconem Episcopum, ubi illum arguit, quod *Leuitas fecisset, presbyteros consecrasset, archidiaconos instituisse, ut & primicerium scholae clarissimae militiaeque lectorum.* Verum vox *schola* non minus ac *militia* ibi accepta est illo sensu, quo in Codice Justiniano aliisque sequioris illius aevi scriptis passim in usu fuit. Similiter in Turonensi Concilio II, habito anno Christi 567, quod idem inseruit Sirmondus pag. 334, vox *schola* significat dormitorium. Haec enim verba sunt: *Nec liceat Monachis cellas habere communes, ubi aut bini commaneant, aut peculiare reperiri possint, sed schola labore communi constituatur, ubi omnes jaceant, aut Abbate aut Praeposito gubernante.*

SUPPLEMENTVM XXXVI.

Ad pag. LXVII.

Diploma Caroli Magni Osnabrugensi Episcopatu daturum habetur integrum etiam in *Codice Donatton. piarum* Auberti Miræi. Idem verò subjungit ibi illustrationis vice, (ut nempe appareat, isthoc aeo Episcopos scholis habendis dedisse operam) nonnulla ex Historia manuscripta Vitæ Notgeri Episcopi Leodicensis. Quoniam illa ad nostrum hoc pertinent institutum, nec alibi fortasse reperiuntur, omnia huc referemus. Verba igitur ipsamet ita se habent. *QUANTA fuerit Notgero in educandis pueris, Scholaribusque disciplinis instruendis, sollicitudo, hinc probatur, quod semper, dum in via pergeret, longè seu prope, scholares adolescentes secum*